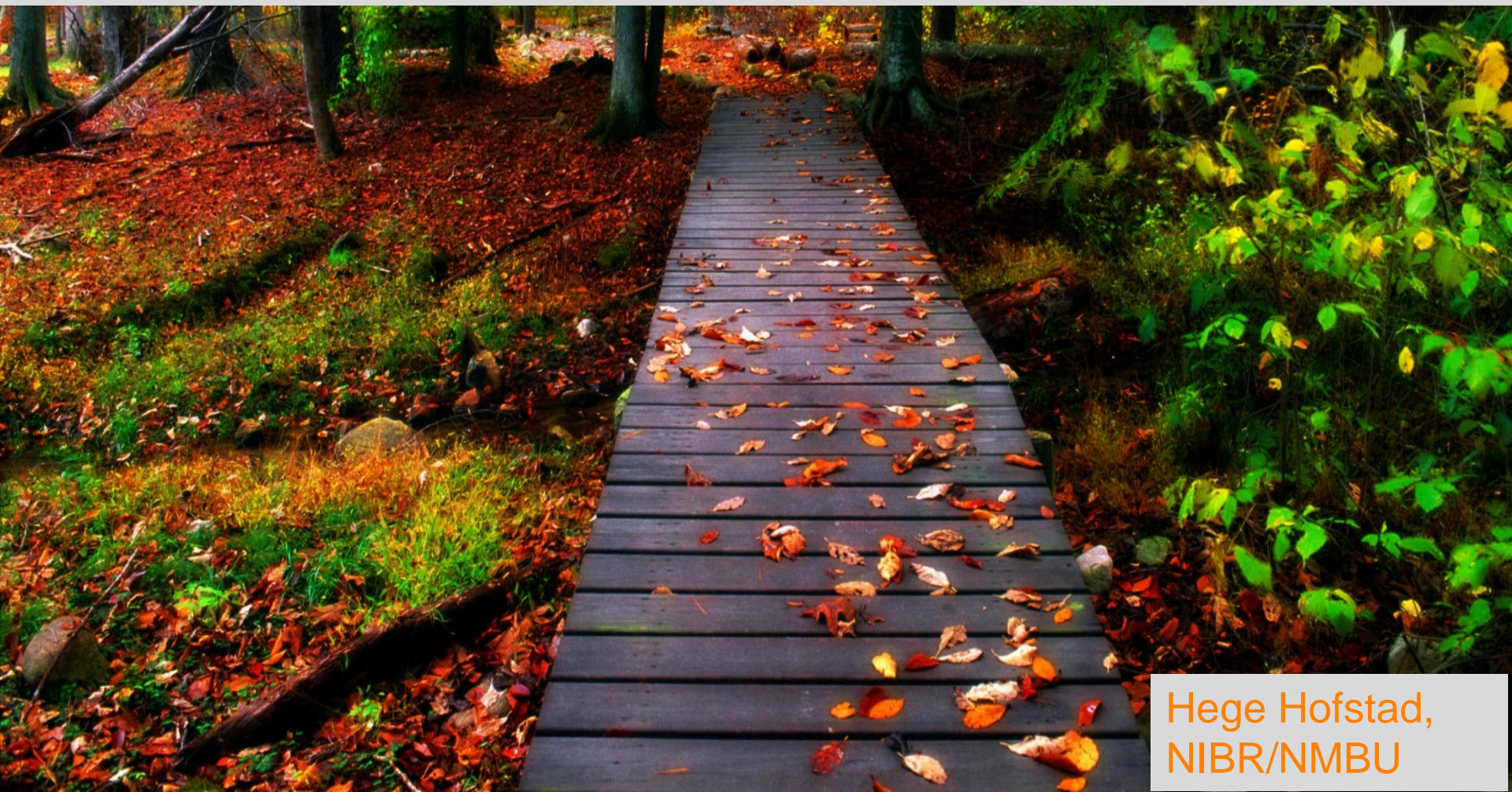

«Wicked problems» – Hvilke elementer fremmer og hemmer integrering av folkehelse i lokal planlegging?

Hege Hofstad,
NIBR/NMBU

Gangen i foredraget

- Karakterisere folkehelse som politisk mål
- Presentere kjerneutfordringer for integrering av folkehelse i planleggingen
- Sammenfatte møtet mellom folkehelseambisjoner og lokal planleggingspraksis
- Identifisere framtidige utfordringer for folkehelse i planleggingen

1. Folkehelse som politisk mål

- «*Vi skal skape et samfunn som fremmer helse i hele befolkningen*» (Nasjonalt mål for folkehelsearbeidet)
- «*Et samfunn som skal fremme helse og redusere sosiale helseforskjeller må ta hensyn til sosiale, økonomiske, kulturelle og miljømessige betingelser*» (Meld.St. 34 2012-2013)

Folkehelse beheftet med usikkerhet

- *Kunnskapen* om påvirkningsfaktorene på helse er tvetydig, kompleks og til dels usikker (Kognitiv usikkerhet)
- *Strategiske* valg er også vanskelige. Det finnes ikke én autoritativ aktør som har løsningen og sitter med ansvaret (Strategisk usikkerhet).
- Utfordringen er også på *institusjonelt* nivå (Institusjonell usikkerhet)

Wicked problems

Samfunnsproblemer som er vanskelige å definere, identifisere og løse og som kutter på tvers av nivåer og sektorer

Håndtering av folkehelse-ambisjonene i lokal planlegging

- Hvor trykker skoen?
- Hva har kommuner og fylker erfart så langt?

2. Kjerneutfordringer

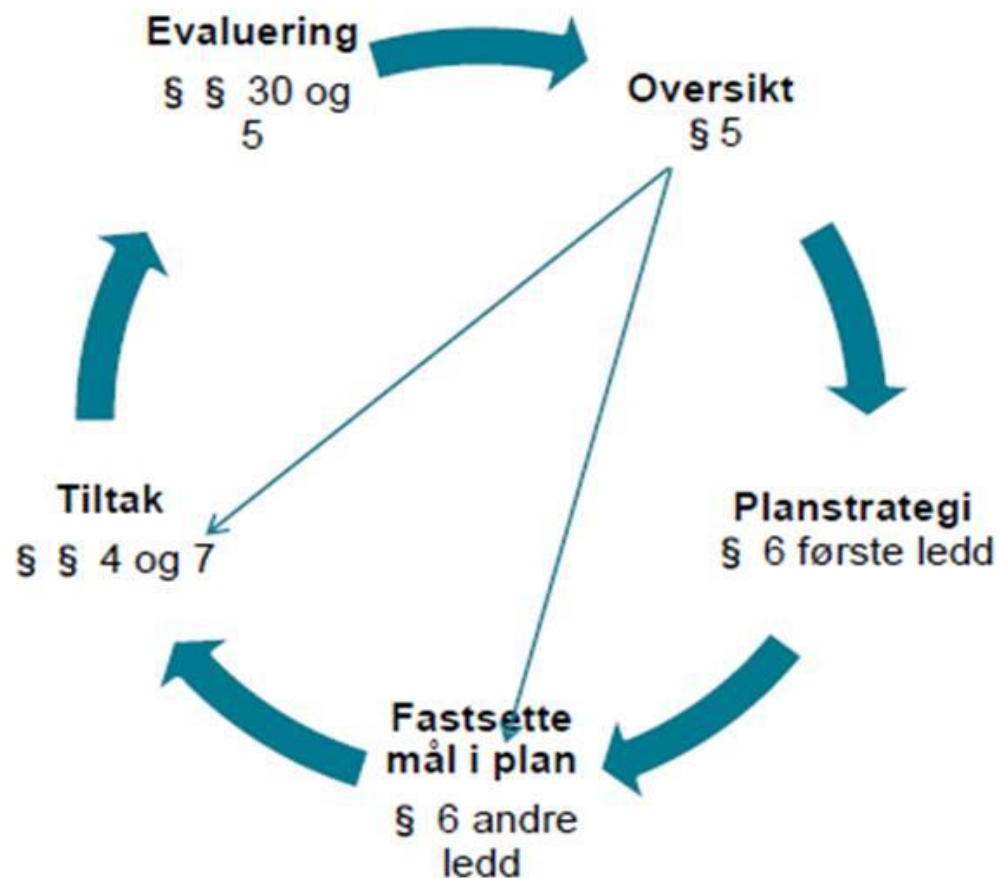
- ”Oversettelsesutfordringen”
- ”Samfunnsutviklingsutfordringen”
- ”Samstyrings- og innovasjonsutfordringen”

a. Oversettelsesutfordringen

Integrering av folkehelsemål i planleggingen:

oversettelsesprosess der til dels diffuse og tvetydige nasjonale ambisjoner og aggregerte statistiske resultater skal tilpasses den lokale konteksten.

Det systematiske folkehelsearbeidet

Har kommunen utarbeidet oversikt over helsetilstanden og positive og negative påvirkningsfaktorer? N= 285

Svaralternativ	Prosent
Ja	39
Nei	11
I ferd med å utvikle	48
Vet ikke	2
Totalt	100

b. «Samfunnsutviklingsutfordringen»

- *Fra et reparerende til et forebyggende perspektiv. Mer nyansert forebyggende og helsefremmende syn enn tidligere* (kommuneansatt)
- 71 prosent av kommunene: Folkehelse som en målsetting i kommuneplanleggingen
- Det betyr: I kommuneplanens samfunnsdel og i planstrategien

Et sug etter strategisk plan- og prosesskompetanse

- *Gjennom økt forståelse av plan- og planprosesser kan vi være bedre rustet til å fremme våre behov overfor økonomiavdelingen (kommunal helse- og omsorgssjef).*
- *Høy egen kompetanse på plan er viktig i forhold til eget arbeid for å bidra til å utvikle samarbeidet internt i fylkeskommunen, og ikke minst for å støtte opp under kommunene sitt arbeid både i samtaler, på planmøter, osv. (deltaker på utdanningen helse og omsorg i plan, fra fylkeskommune).*

c. «Samstyrings- og innovasjonsutfordringen»

- *Vi må komme med «folkehelseklubba»* (rådgiver fylkeskommune).
- *Det er noe med folkehelsearbeidet. Du går rundt og trækker folk på tærne hele tida* (rådgiver fylkeskommune).

Endret lokal praksis

- *Fra at jeg nesten måtte sette tunga i dørsprekken for å få være med, til at vi nå er invitert inn aktivt med noen unntak (rådgiver fylkeskommune).*
- *Folkehelse har vært så i tida, at til slutt kan man ikke si nei lenger (rådgiver fylkeskommune).*

3. Sammenfatning

4. Framtidige utfordringer

- *fremme befolkningens helse og motvirke sosiale helseforskjeller, samt bidra til å forebygge kriminalitet (PBL § 3-1 f).*
- Hva betyr dette helt konkret i den fysiske utformingen av kommunen?

«Den utbyggerstyrte planleggingen»

«Forhandlingsplanlegging»

Utvikles bestemmelser for å fremme folkehelsehensyn lokalt?

Avrunding...

- Forankringen av folkehelse i kognitiv, strategisk og institusjonell forstand er i gang.
- Å konkretisere hva forebygging og helsefremming betyr, og å gi disse hensynene økt vekt i konkrete valgsituasjoner har vi kommet kortere på